

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20257 - Art i Arquitectura Popular
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	M
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	20257 - Art i Arquitectura Popular
Crèdits	2,4 de presencials (60 hores) 3,6 de no presencials (90 hores) 6 de totals (150 hores).
Grup	Grup 1, 1S (Campus Extens)
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Jaume Andreu Galmés jaume.andreu@uib.es	12:00	13:00	Dilluns	01/09/2015	29/07/2016	BB07

Contextualització

L'assignatura d'Art i Arquitectura Popular constitueix una assignatura de formació bàsica dins la titulació en Història de l'Art. L'assignatura comprèn una visió bàsica, general i introductòria sobre l'art i l'arquitectura popular en general i sobre els de les Illes Balears en particular. Cal tenir present que es tracta d'una matèria fonamental per un aprofundiment al Patrimoni Cultural en el seu conjunt, i concretament al patrimoni Etnològic.

L'assignatura s'ofereix bàsicament en dos grans blocs per separat: el de l'art popular i el de l'arquitectura popular. En cada cas se tenen presents els diversos camps, els aspectes tipològics i funcionals, així com les variants geogràfiques i cronològiques.

S'ofereixen les eines bàsiques per a l'estudi i coneixement de la matèria, tant a nivell teòric com pràctic. Per a dits estudi i coneixement cal tenir present que es tracta d'una matèria amb certa singularitat dins els estudis històrico-artístics, tant per la seva naturalesa, com pel caire interdisciplinar i problemàtica per al seu estudi i conservació.

El bloc sobre art popular manté alguns punts en contacte amb l'assignatura d'Arts Decoratives i Industrials, la qual també forma part del Pla d'Estudis per a la titulació en Història de l'Art.

Requisits

Competències

Específiques

- * CE 4. Competències fonamentals (coneixement disciplinari). Coneixements particulars i optatius de la Història de l'art..
- * CE 12. Competències aplicades i professionals (saber fer). Coneixements sobre documentació, composició de materials i tècniques constructives dels béns artístics mobles i immobles..
- * CE 14. Competències aplicades i professionals (saber fer). Coneixements instrumentals aplicats a la història de l'art: capacitats bàsiques per interpretar i utilitzar gràfics, dibuix, fotografia, imatge en moviment, informàtica i materials de l'obra d'art..

Genèriques

- * CB 3. Tenir la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants de l'àrea d'estudi, per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica..
- * CB 5. Desenvolupar les habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia..

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

L'assignatura s'organitza en tres blocs temàtics, cada un amb les seves respectives unitats didàctiques o temes

Continguts temàtics

Bloc 1. L'art popular

1. Definició del concepte i àmbit d'estudi. Els procediments per al seu estudi.
2. El vidre.
3. Els metalls i l'orferia.
4. La fusta i el moble.
5. L'obra de palma i d'altres fibres vegetals.
6. Teixits, brodats, randes i vestits.
8. Floreres, escaparates i altres elements decoratius i devocionals.
9. Els exvots.
10. La ceràmica.

Bloc 2. L'arquitectura popular

11. Definició del concepte i àmbit d'estudi. Els procediments per al seu estudi.
12. Les construccions per a l'habitatge: Mallorca.
13. Les construccions per a l'habitatge: Menorca.
14. Les construccions per a l'habitatge: Eivissa i Formentera.
15. Construccions per a la transformació i magatzem de productes agrícoles.

16. construccions per al bestiar.
17. les construccions de la hidràulica tradicional.
18. Construccions per a l'aprofitament de diferents recursos naturals.
19. Parets imarges.
20. Camins.

Bloc 3. La conservació del patrimoni etnològic material

21. Problemàtica i solucions per a la conservació de l'arquitectura popular.
22. Problemàtica i solucions per a la conservació de l'art popular.

Metodologia docent

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	Mitjançant el mètode expositiu, el professor establirà els fonaments teòrics, així com l'exemplificació pràctica dels temes que comprenen la matèria. A més, se donarà informació, per a cada tema, sobre el mètode de treball aconsellable i material didàctic que haurà d'utilitzar l'alumnat per a preparar de forma autònoma els continguts. les classes teòriques ocupen un total de 45 hores.	45
Classes pràctiques	Pràctiques presencials	Grup mitjà (M)	Se realitzaran dues sortides pràctiques per visitar exemples d'art i arquitectura popular de Mallorca, amb la finalitat de conèixer "in situ" casos representatius dels continguts teòrics i pràctics tractats a classe. Les visites aniran guiades pel professor, amb la possibilitat que es pugui comptar amb l'ajut de personal qualificat proporcionat per a l'espai o centre visitat. Les visites ocupen 6 hores. Les tres primeres setmanes de classe se dedicaran 5 hores on s'explicaran les característiques de l'assignatura i de les diverses proves i tasques a realitzar, tant presencials com no presencials. Abans de l'examen parcial i de l'examen final se dedicarà 1 hora en cada cas (total 2 hores) per a posar en pràctica aspectes metodològics i de continguts relacionats amb les dites proves d'avaluació.	13
Avaluació	Examen final	Grup gran (G)	Es realitzarà un examen final escrit corresponent a la convocatòria oficial dins el període d'avaluació complementària i un examen final corresponent al període d'avaluació extraordinària. Aquesta prova permetrà valorar si l'alumne coneix i sap aplicar els continguts de l'assignatura. L'examen tindrà una durada d'una hora.	1
Avaluació	Examen parcial	Grup gran (G)	Se realitzarà a mitjan semestre un examen parcial escrit, el qual se podrà recuperar en el període d'avaluació extraordinària. Aquesta prova permetrà valorar si l'alumne	1

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			coneix i sap aplicar els continguts de l'assignatura. La prova tendrà una durada d'una hora.	

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Preparació dels temes	Després de l'exposició per part del professor a les classes magistrals, i a la visita, l'alumne haurà de preparar els continguts per tal d'assolir els objectius i competències de l'assignatura.	65
Estudi i treball autònom en grup	Realització d'un treball escrit	El treball pot ser individual o en grup de dos. Un cop explicades a classe les característiques del treball, i formats els grups, se designaran els temes. En cada cas el contingut ha de servir per tractar un cas pràctic i concret respecte als continguts teòrics i generals de l'assignatura. A partir de la segona setmana de classe els alumnes podran començar el treball, sempre que hagin fet prèviament una tutoria amb el professor en la qual se concretaran els objectius per a cada cas, les fonts i criteris per al seu desenvolupament. El treball s'entrega per escrit, tres setmanes abans d'acabar les classes del semestre.	25

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

En relació a les competències, continguts, metodologia docent i volum de treball proposats per l'assignatura, s'estableixen els següents procediments d'avaluació:

- Treball escrit individual o en grup
- Examen final
- Examen parcial
- Participació a la visita

Per poder aprovar l'assignatura l'alumne ha d'haver fet obligatòriament les tres primeres proves, a les quals com a mínim s'ha de dur un 4 o més sobre 10, i la mitja de dites notes ha de ser de 5 o més.

A nivell de percentatge en el còmput per a la nota final, el treball escrit suposa un 25 %, l'examen final un 40%, l'examen parcial un 30% i la participació a les visites un 5 %.

Pràctiques presencials

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Escales d'actituds (no recuperable)
Descripció	Se realitzaran dues sortides pràctiques per visitar exemples d'art i arquitectura popular de Mallorca, amb la finalitat de conèixer "in situ" casos representatius dels continguts teòrics i pràctics tractats a classe. Les visites aniran guiades pel professor, amb la possibilitat que es pugui comptar amb l'ajut de personal qualificat proporcionat per a l'espai o centre visitat. Les visites ocupen 6 hores. Les tres primeres setmanes de classe se dedicaran 5 hores on s'explicaran les característiques de l'assignatura i de les diverses proves i tasques a realitzar, tant presencials com no presencials. Abans de l'examen parcial i de l'examen final se dedicarà 1 hora en cada cas (total 2 hores) per a posar en pràctica aspectes metodològics i de continguts relacionats amb les dites proves d'avaluació.
Criteris d'avaluació	Participació i implicació activa de l'alumne en les visites.
Percentatge de la qualificació final:	5%

Examen final

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	Es realitzarà un examen final escrit corresponent a la convocatòria oficial dins el període d'avaluació complementària i un examen final corresponent al període d'avaluació extraordinària. Aquesta prova permetrà valorar si l'alumne coneix i sap aplicar els continguts de l'assignatura. L'examen tindrà una durada d'una hora.
Criteris d'avaluació	Exactitud i adequació de les respostes en relació a les preguntes sobre la matèria i continguts teòrics i pràctics de l'assignatura. Domini del vocabulari bàsic. Claretat i ordre en l'exposició de les respostes. Correcció gramatical i ortogràfica.
Percentatge de la qualificació final:	40%

Examen parcial

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	Se realitzarà a mitjan semestre un examen parcial escrit, el qual se podrà recuperar en el període d'avaluació extraordinària. Aquesta prova permetrà valorar si l'alumne coneix i sap aplicar els continguts de l'assignatura. La prova tindrà una durada d'una hora.
Criteris d'avaluació	Exactitud i adequació de les respostes en relació a les preguntes sobre la matèria i continguts teòrics i pràctics de l'assignatura. Domini del vocabulari bàsic. Claretat i ordre en l'exposició de les respostes. Correcció gramatical i ortogràfica.
Percentatge de la qualificació final:	30%

Realització d'un treball escrit

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	El treball pot ser individual o en grup de dos. Un cop explicades a classe les característiques del treball, i formats els grups, se designaran els temes. En cada cas el contingut ha de servir per tractar un cas pràctic i concret respecte als continguts teòrics i generals de l'assignatura. A partir de la segona setmana de classe els

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20257 - Art i Arquitectura Popular
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	M
Idioma	Català

alumnes podran començar el treball, sempre que hagin fet prèviament una tutoria amb el professor en la qual se concretaran els objectius per a cada cas, les fonts i criteris per al seu desenvolupament. El treball s'entrega per escrit, tres setmanes abans d'acabar les classes del semestre.	
Criteris d'avaluació	Adequació als criteris metodològics. Claretat i ordre en l'exposició del contingut. Aplicació dels coneixements generals a casos concrets. Correcció gramatical i ortogràfica.
Percentatge de la qualificació final:	25%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

A part de la bibliografia bàsica i complementària que se detalla, hi pot haver altra documentació complementària, així com enllaços a internet i altres recursos que se detallaran al principi o al llarg del curs.

Bibliografia bàsica

- ANDREU Galmés, J.: *Arquitectura tradicional de les Illes Balears*, El Gall Editor, Pollença, 2008.
- COLL TOMÀS, B; ROSSELLÓ BORDOY, C.: *Ceràmica Popular a les Balears*. Institut Balear de Disseny. Palma, 1997.
- FERRER ABÁRZUZA, A.: *Arquitectura tradicional Eivissenca*, (Quaderns d'Arqueologia Pitiüsa 4), Consell Insular d'Eivissa i Formentera, Eivissa, 1998.
- JORDI, V. i TALTAVULL, E.: 'Arquitectura rural de Menorca'. Enciclopèdia de Menorca, VIII. Pp. 255-368. Ciutadella, 1979.
- LLABRÉS, J. i VALLESPÍ, J.: *Guia de la Artesanía de Baleares*. Ministerio de Industria. Palma, 1982.

Bibliografia complementària

- ALCOVER, A.M. i MOLL, F de B.: *Diccionari Català, Valencià, Balear*. Ed. Moll. Palma, 1988.
- ANDREU, J.: *Fonts i sistemes hidràulics tradicionals a Petra*. Les construccions i el territori. Consell de Mallorca. Palma, 2004.
- AA VV: *La construcció de pedra en sec a Mallorca*. C.I.M. Palma, 1994
- AA VV: *Elements de la societat pre-turística mallorquina*. Conselleria de Cultura, educació i esports, Govern Balear. Palma, 1989.
- AA VV: *L'obra de palma. Cistelles, graneres i cordats*. 'Sa Nostra'. Palma, 1990.
- AA VV: *Elementos básicos de la arquitectura popular de Mallorca*. Conselleria d'obres públiques i ordenació del territori. Palma, 1991.
- AA VV: *Les possessions de Porreres*. Estudi Històric. Ajuntament de Porreres. 1997.
- AAVV: *Les aigües cercades*. CIM, 1986.
- AAVV: *VIIé Congrés de Patrimoni*. El nostre patrimoni Cultural: Arquitectura i enginyeria tradicional a Mallorca, SAL. Palma, 2006.
- AAVV: *'Las Pitiusas: Ibiza y Formentera'*, Narria101-104, Museo de Arte y Tradiciones populares. Madrid, 2003.
- BERNAT ROCA, M I SERRA BARCELÓ, J.: *Els teixits a les Illes Balears*. Segles XIII-XVIII. Institut Balear de Desenvolupament Industrial-Àmbit. Barcelona, 1998.
- BOSCH, D. et alt.: *La indumentària menorquina en el segle XVIII*. Consell Insular de Menorca-Id'EB. Menorca, 2008.
- BOVER i PUJOL, J.: *'Art popular de les Illes Balears*. Brodats i randes'. A *Estudis Baleàrics*. Palma, 1981.
- BYNE, A.: *Casas y jardines de Mallorca*. (1928). Ed. Olaneta. Palma, 1982.
- CALVIÑO, C. i CLAR, J.: *Les barraques de Llucmajor, una arquitectura popular*. Consell de Mallorca-FODESMA, Palma, 1999.

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20257 - Art i Arquitectura Popular
Grup	Grup 1, IS
Guia docent	M
Idioma	Català

- CAMPS EXTREMEÑA, A.; ELORDUY, J: El camp de Menorca, patrimoni etnològic construït. CIM - Sa Nostra - Ajuntament de Ciutadella, 1998.
- CAÑELLAS, N: L'aigua, el vent, la sang. L'ús de les forces tradicionals a Mallorca. Ed. Menjavers. Palma, 1992.
- CARBONELL, J.: 'Els Siurells Mallorquins'. Lluç 676. (Desembre 1977) pp 24-25.
- CARBONERO GAMUNDÍ, M.A.: L'espai de l'aigua. Petita hidràulica tradicional a Mallorca. Ed. Consell Insular de Mallorca. Palma, 1992.
- COLL CONESA, J.: 'Sobre teules pintades'. Estudis Baleàrics nº 24. Pp. 11-30. Palma, 1981.
- COLL TOMÀS, B.: 'Artesania' a Cent anys d'història de les Balears. Estella, 'Sa Nostra'. Palma, 1982.
- COLL, K. (coordinadora): El moble a Mallorca. Segles XII-XX. Estat de la qüestió, Consell de Mallorca. Palma, 2009.
- DOMENECH, M. et altr.: La ciutat des del carrer. Maó - Ciutadella, 1983.
- FEDUCHI, L: Itineraris d'arquitectura popular espanyola.3. Catalunya, Aragó, Llevant i Balears. Ed. Blume. Barcelona, 1976.
- FLORES, C.: Arquitectura popular española. Vol. V. Ed. Aguilar. Madrid, 1977.
- FODESMA: Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana. Consell Insular de Mallorca. Palma, 1993.
- FULLANA, M.: Diccionari de l'art i dels oficis de la construcció. Els Treballs i els dies, núm. 11. Ed. Moll. Palma, 1984.
- Fundació "Sa Nostra": Salines de Balears. "Sa Nostra", Palma, 2005.
- GALMÉS RIERA, A: Cultura popular mallorquina. 2 vol. 'Sa Nostra'. Palma, Manacor, 1982-1989.
- GARCIA DELGADO, C.: La arquitectura tradicional de la Isla de Mallorca. Influencias de Roma, del Islam i de Catalunya. Ed. Olañeta. Palma, 1992.
- GARCIA INYESTA, N. i OLIVER SUNYER, G.: Cases de pagès a la zona de s'Alqueria Blanca. Col.legi Oficial d'Arquitectes de Balears. Palma, 1981.
- Cases vilatanes a la Vila i pobles de Santanyí. Col.legi Oficial d'Arquitectes de Balears. Palma, 1984.
- Cases de Molí. Ed. I. d'Estudis Baleàrics. Palma, 1989.
- Cases de Possessió. Col.legi Oficial d'Arquitectes de Balears. Palma, 1986.
- GARCIA MERCADAL, F.: 'Introducción al estudio de las arquitecturas regionales españolas.' La casa popular en España. Ed. Gustavo Gili. Madrid, 1982.
- GIMÉNEZ RAURELL, M.C: El vidrio soplado en Mallorca. Institut Balear de Diseny. Palma, 1996.
- GONZÁLEZ, E. RIERA, M.: La joieria a les Illes Balears, Institut d'Innovació Empresarial de les Illes Balears, Palma, 2002.
- GORRIAS, A.: Les cases de neu de Mallorca, El far. Palma, 2001.
- GUASP, J. I RAMIS, A: 'La col.lecció de ferros de la S.A.L. dipositada al Museu de Mallorca'. BSAL n.42. Palma, 1986.
- GUASP, J: 'La col.lecció de ferros de la S.A.L. dipositada al Museu de Mallorca .II'. BSAL n, 54. Palma, 1998.
- HABSBUR-LORENA, L. S.: Las Baleares descritas por la palabra y el dibujo. Ed. Olañeta. Palma, 1984.
- JANER MANILA, G.: Introducció a l'Artesania de les Illes Balears. IFEBAL. Palma, 1986.
- JOACHIM, F i ROTHIER, P.H. : Eivissa. El Palau pagès. Edicions del taller d'estudis de l'hàbitat pitiús. Eivissa, 1991.
- JUAN TOUS, J: El bordado artístico en Mallorca. Panorama Balear n. 98. Luís Ripoll editor. Palma, 1980
- LLABRÉS, J.: La cerámica popular en Mallorca. Aportación al estudio de la misma en los últimos cinco siglos. Estudios monográficos del Museo de la Porciúncula, N.4. Ciutat de Mallorca, 1977.
- LLABRÉS, J. i VALLESPÍR, J.: Els nostres arts i oficis d'antany. Vol. I-VII. Ed. Estudis monogràfics del Museu de La Porciúncula. Palma, 1980-1987.
- LLOMPART, G.: La Mallorca tradicional en los Exvotos. La Isla de la Calma Nº 4. Olañeta Ed. Palma, 1988.
- LLOMPART, G. I MURRAY, D.: El belén mallorquí. Olañeta. Palma, 1993.
- LLOMPART, G; MULET, M.J.; RAMIS, A.: Mallorca, Imatge fotogràfica i etnogràfica. L'Arxiu de Josep Pons Frau. Ed. Ajuntament de Palma. Palma, 1991.

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20257 - Art i Arquitectura Popular
Grup	Grup 1, IS
Guia docent	M
Idioma	Català

- MARÍ CARDONA, J.: 'Los molinos de Ibiza y Formentera en los siglos XIII y XIV', Eivissa, 1. I.E.E. Eivissa, 1972. Formentera. Illes Pitiüses. III. Institut d'Estudis Eivissencs. Eivissa, 1993.
- MARTORELL, J.M.: Guia d'arquitectura de Menorca. Ed. La Gaia ciencia. Barcelona, 1980.
- MASSOT RAMIS D'AIREFLOR, M.J.: El moble a les Illes Balears. Segles XIII-XIX. Institut Balear del Diseny, Palma, 1995.
- MATEU PRATS, M.: La joyeria ibicenca. I.E.B. Palma, 1984.
- Monestir de la Puríssima Concepció: L'Àmbit Femení en els segles XVII i XVIII, del Palau al Convent, Monestir de la Puríssima, Palma, 2004.
- Monestir de la Puríssima Concepció: L'Artesania, un tresor etnogràfic en el convent, Monestir de la Puríssima, Palma, 2006.
- Ministerio de Educación y Ciencia: Museo de Mallorca: sección etnológica. Madrid, 1966.
- MULET, A.: Cocinas rurales de Mallorca. Panorama Balear, n.33. Palma, 1953.
- MULET, B.: 'La casa mallorquina.' A Historia de Mallorca, coordinada por J. Mascaró Passarius. Tom. IX. Palma, 1978.
- Els teixits a Mallorca. CIEMEN. Palma, 1979.
- Els teixits de seda mallorquins. La manufactura popular de la seda des del segle XVI al XVIII. J. Olañeta ed. Col. l'Illa de la Calma n.10. Palma, 1990.
- MURRAY, D.G.: Records del passat. Finques rústiques de les Balears. Ed. Moll i 'Sa Nostra'. Palma, 1980.
- MURRAY, D.G. i CANTARELLAS, C.: Ses nostres cases (Arquitectura tradicional de les Balears). 'Sa Nostra'. Palma, 1983.
- ORDINAS, A. et altr.: El camí vell Lluc. 'Sa Nostra'. CIM-FODESMA. Palma, 1998.
- ORDINAS, G.: Els forns de calç a Santa Maria del Camí. Ed. Ajuntament de Santa Maria del Camí. Santa Maria del Camí, 1995.
- ROIG PLANELLAS, S.: 'Arquitectura popular de Formentera: característiques i evolució', in Formentera: història i realitat, UIB, Palma, 2000, p. 99-144.
- ROSSELLÓ VERGER, V.: Molinos y norias. Panorama Balear n. 81. Luís Ripoll editor. Palma, 1961. Mallorca. El Sur y Sureste. Palma, 1964.
- SACARÈS, M. Recull de barraques i casetes de Llucmajor. Aj. Llucmajor. 2000.
- SANCHIS GUARNER, M.: El arte del vidrio en Mallorca. Panorama Balear. Palma, 1952. Els molins de vent de Mallorca. Biblioteca folklòrica barcino, vol XV. Ed. Barcino. Palma, 1955.
- SASTRE, J.: 'Les barraques menorquines'. Treballs del Museu de Menorca. Maó. - SASTRE, J.: Els brodats a Mallorca. Govern Balear. Palma, 1996.
- SERRA RODRÍGUEZ, J.J.: Inventari del patrimoni hidràulic de les Pitiüses. Consell Insular d'Eivissa i Formentera. Eivissa, 2005.
- SERT, J.L.L. et altr.: Ibiza, fuerte y luminosa. Barcelona, 1967.
- TORRES, E.: Guia de arquitectura de Ibiza y Formentera. Barcelona, 1981.
- VALERO, G.: Camins i paisatge. Itineraris culturals per l'illa de Mallorca. Olañeta. Palma, 1992, 1993.
- VIBOT, T.: Les possessions de Mallorca I-IV, El Gall editor, Palma, 2006-2009.
- VIDAL, T.: 'La casa rural y la arquitectura tradicional menorquinas: estudio geográfico.' C.O.C.I.N.
- VIDAL, T.: 'La Arquitectura rural menorquina' a Geografía e historia de Menorca coord. per Mascaró Passarius, J. Vol II. 1981. P. 439-566.
- 'Tanques, parets, barraques i sestadors' a id. Vol I. 1980. P. 323-344
- VILELLA, C.: Trajes de la Isla de Mallorca. J. Olañeta ed. Col. Isla de la calma n.7. Palma, 1989.